СПРАВКА

за отразяване на постъпилите предложения от обществените консултации по проекта на Програма за хуманитарна подкрепа и интеграция на разселените лица от Украйна с предоставена временна закрила в Република България

Организация/ заинтересовано лице	Предложение	Приема/ не приема	Мотиви
Български Хелзинкски комитет, Програма за правна защита на бежанци и мигранти	1. По компетентността на междуведомствената работна група „За оценка на уязвимост и определяне на нуждата от настаняване на украински граждани с временна закрила“ (Работна група) да извършва административно производство, преценка и вземане на решения за предоставяне на хуманитарна подкрепа за настаняване. Съгласно нормативната уредба (чл. 1, т. 1 от АПК) само органите на изпълнителна власт (административните органи) имат правомощия да издават административни актове. Недопустимо е да се създават правомощия на за издаване на административни актове по друг начин или с друг вид акт, освен чрез закон. Програмата, като общ административен акт по чл.65 от АПК, приемана с решение на Министерския Съвет (РМС), не може да урежда създаването на нови административни органи с административни правомощия. Освен в нарушение на АПК и ЗА същото би представлявало и недопустимо изземване на правомощията на Агенцията за социално подпомагане, уредени в чл. 1, ал. 1 и чл. 5 от Закона за социално подпомагане чрез тяхното прехвърляне на междуведомствена работна група.	Приема се	Предложението е отразено в разпоредбите на т. 2.3. и т. 4.7 от Програмата.

	2. Съгласно чл. 80, ал. 2, т. 3 от ЗУБ програмата следва да включва храна и настаняване. Отказът да се осигури храна в размера на помощта е в разрез със закона. Освен това, посочените в разпоредбата суми следва да се увеличат с 1.75 лв. с оглед на общия инфлационен индекс за 2023г. и 2024г., която е пропусната, съответно 9,5% за 2023г. и 2,2% за 2024 г.	Не се приема	Програмата е съобразена с правата на чужденците с предоставена временна закрила, уредени в чл. 39, ал. 1 ЗУБ. Средствата за настаняване са съобразени с предвидените в централния бюджет за 2025 г.
	По предложената разпоредба на т. 5.3.: Терминът „етапна епикриза“ не се открива в Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи. Съгласно уредбата на чл.23, ал.2 от Правилника личният или лекуващият лекар насочва болния към ТЕЛК с медицинско направление по образец съгласно приложение №8, когато приеме, че е налице трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, която не е предшествана от временна неработоспособност, вид и степен на увреждане, промяна на датата на инвалидизирането, срока на инвалидизирането, противопоказните условия на труд или причинната връзка, необходимост от преосвидетелстване поради влошено или подобрено състояние и необходимост от преосвидетелстване по други поводи, предвидени в нормативни актове. Съгласно ал.3 от същия член при издаване на медицинското направление за ТЕЛК данните съгласно приложение №8 се въвеждат от личния лекар или лекуващия лекар в	Приема се	Разпоредбата на т. 5.3 е редактирана съобразно предложението на МТСП и становището на Министерството на здравеопазването.

	информационната база данни на Националната експертна лекарска комисия (ИБД), а по искане на лицето регистрираното в ИБД медицинско направление се отпечатва, подписва и подпечатва с печата на лечебното заведение и се връчва на лицето.		
	По предложената разпоредба на т. 7.3.: В разпоредбата липсва яснота коя е териториално компетентната дирекция „Социално подпомагане“ за лицата, настанени в ТПЦ, която да извърши преценката за принадлежност към рискова група. *По предложената разпоредба на т. 7.4.* предлагаме следното редакционно изменение на разпоредбата: 7.4. Директорите на дирекция „Социално подпомагане“ определят със заповед служителите, на които възлагат извършването на преценката за принадлежност към определена рискова група от раздел V и заключението по т. 7.5., което се издава в срок до 14 дни от подаването на формуляра.7.4. Директорите на дирекция „Социално подпомагане“ определят със заповед служителите, на които възлагат извършването на преценката за принадлежност към определена рискова група от раздел V и заключението по т. 7.5., което се издава в срок до 14 дни от подаването на формуляра. Всички констатирани обстоятелства се документират във формуляра за преценка, включително се нанася информация за местоживеенето на лицата в Украйна на база на представена удостоверителна документация за това.	Приема се	Предложението е отразено в т. 7.3 Предложението е отразено в т. 7.4.

	По предложената разпоредба на т. 7.15.: Разпоредбата е формулирана неясно и създава предпоставки за различно тълкуване и прилагане. Следва изрично да се поясни в текста, че разпоредбата касае настанените към настоящия момент лица с предоставена закрила, които подават заявление за преценка на принадлежността им към рискова група, за да продължат да ползват настаняване и по реда и условията на новата Програма. В противен случай е възможно объркване, че тази разпоредба обхваща и новопристигналите лица, но само онези от тях, които са дошли и поискали преценка за принадлежност към рискова група до 31.05.2025г., но не и след тази дата – а това не може да е целта на тази разпоредба.	Приема се	Предложението е отразено в т. 7.15.
Асоциация Хипофиза	Самата принадлежност към рискова група без обследване на доходите не би следвало да е достатъчен критерии за настаняване. В района на Варна и Бургас живеят много семейства в които бащата работи като капитан на кораб, механик или редови моряк като доходите му са напълно достатъчни да издържа не само своето, а и още 2-3 семейства. Не се предвижда да се прави социална оценка на лицата които се настаняват. Няма дори изискване да декларират доходите си и спестяванията си, както и че не могат да поемат престоя си сами. Не подписват декларация че се съгласяват на достъп до информация от банковите сметки. Не декларират и че са съгласни да осигурят достъп до данъчно-осигурителната информация и служебна	Приема се по принцип.	Липсва механизъм, въз основа на който предложението да бъде реализирано. Търсено е съдействие от посолството на Украйна, но исканата данъчна информация не може да бъде осигурена.

	информация - така както се прави при българите. Достъп до банковите сметки в Украйна имат социалните служби в Германия от януари 2023 г. Предложение: Настаняване да се извършва след социална оценка, така както получават подкрепа българските граждани. Към формуляра да се добави съгласие на лицето за достъп до електронната система Дия, която съдържа информация за трудовите договори, размера на пенсиите, доходите на лицето. Да се осигури такъв достъп на АСП с помощта на външно министерство на Украйна и България. Достъпът до Дия е изключително важен за процеса по признаване на дипломи и образователни документи за основно, средно и висше образование. Нещо което в останалите страни отдавна се случва електронно.		
	Коментарите относно рисковите групи са следните а) “дете от 0 до навършване на 12-годишна възраст, придружавано от един родител” Коментар : Голям процент от пристигащите са майки с деца. Бащите остават в Украйна но изпращат средства на семейството. При предоставяне на такава подкрепа съществува сериозна неравнопоставеност с българските граждани при които майката ако не е работеща получава социална помощ до навършване на една годишна възраст на детето, ако е работеща до 2 годишна възраст. Размерът на помощта на неработеща майка е 200 лева на месец, като се полага само на преминали социална оценка хора с ниски доходи. Не става ясно дали има изискване децата да посещават детско или учебно заведение.	Не се приема	Доводите са обсъдени в работната група, изготвила проекта на програмата. Рисковите групи са идентифицирани с оглед българското законодателство, като е елиминиран дискриминационен подход.

	България е с много нисък обхват в образователната система. С над 20 писма до МЗ сме сигнализирали за нисък ваксинационен обхват и възможност за възникване на огнища от ваксинопредотвратими заразни заболявания в местата за настаняване, на което до момента нямаме отговор. Това е сериозен проблем, който също може да се реши при задължение за посещаване на градина и училище. МОН е осигурил транспорт до всички места за настаняване, които нямат училище на пешеходно разстояние така че няма причина да не се постави такова изискване. България е единствената страна в която посещението на училище на деца от Украйна не е задължително. Не е редно държавата да продължава да осигурява подкрепа без това изискване. б) „Дете от 12 до навършване на 16-годишна възраст, придружавано от един родител, когато децата не са обхванати от образователната система в страната по независещи от родителя причини и след като има подадено заявление за приемане в училище; “ Коментар: Това също е много странно изискване - децата над 12 години нямат проблем да бъдат оставяни сами в къщи, а родителите да работят. В района на Варна има няколко семейства с 4, 5 и 6 деца, които трудно биха се издържали самостоятелно. Предложение: Да се добави в рисковите групи семейство с три и повече деца до 18 годишна възраст.		

	в) бременна жена, когато бременността е удостоверена с медицински документ, издаден от компетентен орган в Република България; г)човек с трайно увреждане, установено от компетентен орган в Република България; Коментар : “Не става ясно какво се визира под трайно увреждане и кой е компетентният орган. Трайно увреждане може да установи всяко правоспособно медицинско лице. Ако това е ТЕЛК какъв процент неработоспособност ще се изисква? Предложение: Да се добави – да притежава експертно решение за ТЕЛК над 50%. Така ще бъде равнопоставени с българските граждани, които получават подкрепа само при ТЕЛК 50 и повече процента. д) лице с психично заболяване, удостоверено с медицински документ от компетентен орган в Република България; “Кой е компетентния орган? Всеки психиатър е компетентен да установи психично заболяване.:” Българските граждани получават подкрепа само ако лицето има установена нетрудоспособност с решение на ТЕЛК за 50 и повече процента. Предложение : Същото изискване да се приложи и тук. е)лице, полагащо грижи за тежкоболен член на семейство в т.ч. и за лице с психично заболяване, когато същото е зависимо от чужда грижа; Предложение : Да е възможно само за лица които имат решение на ТЕЛК с чужда помощ. е) лице на възраст на и над 65 години;		

	Тук трябва да се даде възможност и за лицата, които са пенсионирани съгласно законодателството на Украйна. Това не бива да е обвързано с това дали лицето има съпруг/съпруга над 65 години. Настаняването на хора, само защото са семейни е дискриминация. И тук е много важно да се определи подоходен критерии, възрастен не значи автоматично беден, Част от тези които напускат базите ще закупят собствени жилища. В новата програма няма забрана лицето да работи. Това създава неравнопоставеност между българските граждани и украинските бежанци Предложение: В случай че лице, настанено по програмата работи, следва да заплаща стойността на настаняването.		
	Няма предложени реални мерки за интеграция - всичко описано е общо, пожелателно и се прави и до момента с нулев ефект. Няма изискване в рамките лицата в работоспособна възраст да бъдат регистрирани в бюрото по труда като търсещи работа. Няма предвидени средства за обучение по български език - до момента държавата не е платила нито стотинка за обучение по български език. Предложение: Да се промени програмата за ваучери за обучение на МТСП. Да се намалят сроковете на обучение и да е възможно модулите да са по 100 часа. Да може да се кандидатства само за един модул. Бежанците не могат да планират толкова напред и не се ангажират с обучение за 6 месеца, каквито са изискванията в момента. Да се отмени възможността да не бъде	Не се приема	В плана за изпълнение на програмата са планирани интеграционните мерки от компетентността на отговорните институции. За периода на Програмата в интеграционните мерки са включени възможностите за обучение по български език.

	заплатено на доставчика на услугата, ако лицето със статут на временна закрила напусне страната и не завърши курса на обучение. До момента въпреки че има голям неусвоен бюджет по програмата нито един бежанец от Украйна не се е възползвал от нея.		
	Няма предвидена никаква подкрепа за тези които са напуснали местата за настаняване - те не получават семейни помощи за деца и не ползват данъчни облекчения за деца. Подкрепа за хората с увреждания и хронични заболявания варира от 32 до 120 лева, което е крайно недостатъчно да оцеляват. Лекарствата им както бе установено при проверка на АСП в Железничар се закупуват от дарители физически лица. Без дарителите тези хора биха загинали. Няма програми за субсидирана заетост насочени към лица с временна закрила. Съществуващите имат изисквания които силно ограничават възможностите на работодателя да наеме бежанец - като изискване лицето да е работило през цялото тримесечие за да получи финансиране. Предложение; След като бъде направена социална оценка да се промени законовата уредба, която да даде възможност украинските бежанци да получат социални помощи, каквито получават българските граждани. Така те ще имат възможност да напуснат програмата. Такава система е създадена навсякъде в Европа.	Не се приема	Предложението е обвързано със социална оценка, която не би могла да бъде извършена по изложени съображения по първото предложение.
	Върху служителите на АСП се прехвърля сериозно натоварване, особено в района на Варна и Бургас без на този етап да е предвиден бюджет за	Не се приема	АСП чрез свои представители е участвала в подготовката на програмата, първостепенният

	допълнително заплащане и наемане на допълнителен персонал, а вече работещите и сега са твърде натоварени. С европейските средства и средства от държавният бюджет до момента се подпомага само настаняването в туристически места, не е дадена нито стотинка за интеграция. Това не е предвидено и с настоящата програма, което е изключително грешен подход.		разпоредител с бюджет е съгласувал целите и мерките в тази област.
Върховен комисар за бежанците на ООН (ВКБООН), съвместно с Български Червен кръст, Каритас България, Фондация за достъп до права ФАР, Съвет на жените бежанки в България, Асоциация „Енерджи“ и Фондация Ukraine Support & Renovation	- Удължаване на срока на хуманитарната подкрепа за настаняване до 90 дни, в съответствие с периода на покритите от държавата здравни осигуровки и в съответствие с нуждите от интеграция. Чл. 3.2. да се измени, както следва: - Включването в Програма за получаване на хуманитарна подкрепа за настаняване е за срок от 90 (деветдесет) календарни дни, еднократно, в рамките на срока на действие на временната закрила.	Не се приема	Предложеният 60 дневен срок е достатъчен за установяване на принадлежност към рискова група, не следва да се обвързва с периода на покритите от държавата здравни осигуровки.
	Осигуряване на достъп до помощ за храна като част от минималните условия за прием в съответствие с член 13 от Директивата за временна защита. Чл. 13.2. от Директивата за временна закрила изисква държавите да създават разпоредби за предоставяне на средства за съществуване, като лицата с временна закрила не разполагат с такива. Предоставянето на храна в обектите за настаняване, които нерядко са разположени извън големи населени места или в курортни селища без подходяща инфраструктура извън сезона, нашите организации разглеждат като неизменна част справедливи условия на прием.	Не се приема.	Програмата е съобразена с правата на чужденците, с предоставена временна закрила, уредени в чл. 39, ал. 1 ЗУБ. Цитираната разпоредба на директивата визира „ достъп до подходящо настаняване или ако това е необходимо, получават средства за намиране на настаняване“.

	Гарантиране на включването на всички лица, на които е предоставена временна закрила, независимо от датата на регистрация, като по този начин се гарантира недискриминация. Обръщаме внимание, че съгласно Решение 144 от 10 март 2022 г., чл. 2, временна закрила се предоставя от 24 февруари 2022 г. В този смисъл, чл. 4.2. буква “а” от Програмата изключва като възможни бенефициенти лицата с временна закрила, получена преди 31.03.2022 г.	Приема се	Отразено в т. 4.2
	- Приемане на всеобхватна и приобщаваща дефиниция на уязвимите групи въз основа на §17 от допълнителните разпоредби на Закона за убежището и бежанците, като се гарантира съгласуваност с европейските и международните стандарти. Вече съществува определение в §17 от Допълнителните разпоредби на Закона за убежището и бежанците. То би могло да бъде въведено и в Програмата, като по този начин, от една страна, се гарантира последователност в приложимите политики и от друга, по-справедлив обхват на всички лица, чието изключване от подкрепа крие риск от бездомност и социално изключване.	Не се приема	Понятието "рискова група" се въвежда с Програмата и не е задължително да кореспондира с определението за уязвими групи по Закона за убежището и бежанците. Определението за "лице от уязвима група" в закона е въведено с цел осигуряване на процесуални гаранции за тези лица по време на производството за предоставяне на международна закрила, докато Програмата въвежда мерки по хуманитарна подкрепа по отношение на разселени лица, които вече са получили временна закрила и спрямо които няма провеждане на административно-процесуални действия.
	- Защита на целостта на семейството чрез гарантиране, че всички членове на семейството на	Не се приема	Разпоредбите на т. 5.1 и 5.2. въвеждат категории за рискова

	уязвими лица имат право на подкрепа по Програмата. Чрез предложените определения в чл. 5.1 и 5.2. на Програмата се нарушава основополагащия принцип за цялост на семейството, залегнал в международното и европейското право в областта на правата на човека, като се предвижда различно третиране на членове на едно и също семейство. Семейството е естествена и основна клетка на обществото с право на закрила от държавата.4 Необходимостта от целенасочени мерки на държавите за запазване на целостта на семейството на бежанците е подчертана в редица заключения на Изпълнителния комитет на ВКБООН. Българската конституция провъзгласява, че семейството е под закрилата на държавата и обществото. В този смисъл, предвиденото в Програмата различно третиране на членове на едно семейство е в нарушение на посочените по-горе принципи.		група, а не определение за членове на семейството, които имат право на хуманитарна подкрепа и настаняване за целия срок на временната закрила. Семействата с двама родители са изключени от възможността да получат подкрепа в обхвата на Програмата за целия срок на временната закрила, а получават такава само за първоначалния срок от 60 дни, тъй като не попадат в рискова група. Това не означава, че Програмата ограничава по някакъв начин целостта на семейството, а единствено че семействата с деца с двама родители на територията на Република България не се разглеждат като лица от рискова група.
	ВКБООН приветства възможността, която чл. 5.3. дава, а именно за лице от рискова група да се счита и човек с трайно увреждане по 5.1. буква “г”, подал заявление с входящ номер, етапна епикриза и медицински документ, удостоверяващ нетрудоспособността пред компетентния орган в Република България. Въвеждането на тази разширена дефиниция отразява разбирането, че установяването на трайно увреждане продължава в	Приема се	Разпоредбата на т .5.3. ясно определя, че лицата с трайно увреждане, които са подали заявление за признаване на нетрудоспособност от ТЕЛК, се считат за лица от рискова група и следователно имат право на настаняване по Програмата. При постановяване на

	срок три месеца от датата на постъпване на медицинските документи, съответно по-дълъг от предвидените 60 дни настаняване в рамките на Програмата. В същото време от така формулираното определение не става ясно дали определението по чл. 5.3. ще важи до влизането в сила на решение на ТЕЛК или НЕЛК, или за целия период на временната закрила.		решението на ТЕЛК и неговото влизане в сила тези лица ще бъдат третирани в зависимост от вида на решението. Лицата, които са признати за нетрудоспособни ще продължат да бъдат третирани като лица от рискова група и следователно ще имат право на настаняване за целия срок на временната закрила.
	ВКБООН изразява тревога от високата възраст на лицата, които влизат в рискова група. Агенциите на ООН приемат за възрастни лицата над 60 г. На фона на повече предизвикателства при усвояването на български език и по-голяма честота на здравословни проблеми, бежанците над 60 години трудно могат да се включат активно в пазара на труда и да получават възнаграждение, чрез която да плащат сами настаняване и да покриват основни битови разходи. В допълнение, в чл. 5.2. буква “ж” е посочено, че съпруг/съпруга на лице на или над 65 г. ще попадне в рискова група само ако е над 60 г. и е пенсионер съгласно законодателството на Украйна. Предлагаме отмяна на изискването за пенсиониране съгласно законодателството в Украйна, тъй като подобно условие може да е неизпълнимо за лица, напуснали Украйна в следствие на войната в края на своя трудов стаж и без физическа, финансова или логистична възможност да се завърнат, за да подадат необходимите документи за получаване на право на пенсия.	Не се приема	Възрастовата категория "лице над 60 години" е по-благоприятна от установения в чл. 68 от Кодекса за социално осигуряване общ праг на възраст "лица на и над 65 години", при навършването на която възраст лицата могат да се пенсионират. Трябва да се отбележи, че съгласно чл.89а от КСО българските граждани получават пенсия по старост като вид социално подпомагане едва след навършване на 70 годишна възраст. Възрастовата категория "лица на или над 65 години" произтича от установения в чл. 68 от Кодекса за социално осигуряване общ праг на

			възраст, при навършването на която лицата могат да се пенсионират. Трябва да се отбележи, че съгласно чл.89а от КСО българските граждани получават пенсия по старост като вид социално подпомагане едва след навършване на 70 годишна възраст.
	- Улесняване на гъвкав и хуманен подход към временното пътуване до Украйна, без да се рискува преждевременното прекратяване на подкрепата за настаняване, в съответствие с оперативните насоки на Европейската комисия относно краткосрочното връщане и с оглед намаляване на ненужната административна тежест. Във връзка с обстоятелствата, при които се прекратява предоставяне на настаняване по Програмата, следва да се уточни дали има и какви са ограниченията по отношение на пътуване до Украйна. Предвид гарантираното от чл. 39.6. от ЗУБ право на свободно завръщане в страната по произход, е необходим максимално гъвкав подход. В допълнение, чл. 4.4. точка “д” формулира основателните причини за отсъствие от Република България твърде тясно и без да отразява причини като необходимост от полагане на грижи за член на семейството, изваждане на документи, имотни въпроси и други. Препоръката е и тук да се приложи по-гъвкав подход без изчерпателно изброяване на всички възможни житейски ситуации.	Не се приема	Програмата не ограничава свободното движение на хора, дава се възможност да се пътува до Украйна за решаване на административни, наследствени и др. въпроси. Необходимо е единствено да уведомят Работната група с цел правилно изчисление на реализираните нощувки в случаите, когато пътуването е в рамките на до 30 дни. Смятаме, че въвеждането на конкретна уредба би довело до ограничаване обхвата на Програмата.

	Максималният срок по т.4. буква „а“ и буква „д“ от 30 календарни дни може да се окаже според случая недостатъчен за целта на пътуването. В тази връзка отправяме предложение да се включи възможност за удължаване на срока от 30 дни по молба на лицето и когато важни причини налагат това.		
	- Въвеждане на ясен механизъм за обжалване, за да се гарантира правото на ефективна правна защита. Изразяваме сериозна загриженост от липсата на предвидена възможност за обжалване на заключението на Дирекция “Социално подпомагане” относно принадлежността на лицето към рискова група. С оглед на последствията за лицето от това заключение следва да се предвиди ред за неговото обжалване по реда на административно-процесуалния кодекс, както и възможност лицето да се ползва от програмата до влизане в сила на съдебното решение.	Не се приема	Прилага се общият ред по АПК за обжалване на административен акт, с който се засягат права и интереси на гражданите.
	Укрепване на мерките за интеграция чрез включване на подкрепа за прехода към жилища в общността и социални жилища, както и достъп до курсове по български език. Отбелязваме, че в Плана са изброени регулярни дейности и съществуващи проекти на отделните ведомства. В него не са включени целенасочени мерки, които да адресират специфичните нужди на бежанците по пътя на тяхната интеграция. Отсъстват мерки, свързани с подкрепа за жилищно настаняване след напускане на Програмата, както и за изучаване на български език.	Приема се по принцип.	За периода на Програмата в интеграционните мерки са включени възможностите за обучение по български език. Относно жилищно настаняване - такава мярка не се предлага от държавните институции, а на проектен принцип. Подобна уредба не се изисква и съгласно Директивата за временната закрила, напротив тя въвежда уредба само по отношение на осигуряване минимален стандарт на живот.

	- Засилване на ролята на общините в процеса на интеграция, въз основа на добрите практики в ЕС, където местните власти ръководят усилията за включване на бежанците.	Приема се по принцип	В Актуализирания план за действие при временна закрила в Република България, приет на основание чл. 80, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците са предвидени отговорности на кметовете на общините в тази насока.
Украински Дом Варна	Настояваме този основополагащ принцип да бъде признат в Програмата – всички бягащи от война лица под временна закрила следва да бъдат третирани като уязвими и като такива да имат правото на: - дългосрочен подслон; - подкрепа за интеграция; - достъп до труд, образование и здравеопазване; - и най-важното – отношение, основано на солидарност, а не подозрение.	Не се приема	При определянето на рисковите групи са съобразени уязвимите групи по Закона за убежището и бежанците, но и Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица.
СУОБ „Мати Украйна“	Необходимо е да се извърши задълбочена преценка на механизма за защита на правата и интересите на деца-бежанци, които пребивават на територията на Република България под временна закрила и които са придружени не от родител, а от друго пълнолетно лице. Това лице може да бъде близък роднина, настойник по обичайно право или друго лице, на което е предоставено пълномощие за полагане на грижи. Молим да бъде направена необходимата оценка и предвидени мерки в рамките на Програмата за гарантиране защитата на интересите на деца, придружени не само от родител, но и от други	Приема се	В т. 5.1 букви „а“ и „б“ е посочено „придружавано от един родител или друго пълнолетно лице, полагащо грижи за детето по пълномощие“.

	пълнолетни лица, полагащи грижи за тях въз основа на валидно пълномощие.		
Фондация „Започвам отначало“	Считаме определения срок от 60 дни за крайно недостатъчен с оглед реалните потребности на новопристигналите лица за първоначална адаптация и ориентиране в приемащата държава. Предложение: удължаване на срока поне до 90 дни, с възможност за допълнително удължаване при наличие на уязвимост или социални пречки.-	Не се приема	Предложеният 60 дневен срок е достатъчен за установяване на принадлежност към рискова група
	Предвиждането на курсове единствено чрез ограничен брой НПО и само в пет области е дискриминационно и поставя в неравностойно положение лицата, намиращи се в останалите региони на страната. Предложение: включване на ангажимент от страна на държавата за осигуряване на безплатно езиково обучение на цялата територия на Република България, чрез образователни институции и в партньорство с гражданския сектор.	Не се приема	За периода на Програмата в интеграционните мерки са включени възможностите за обучение по български език.
	Проектът не съдържа ясни механизми и гаранции за извеждането на лица от местата за настаняване, което буди сериозни притеснения по отношение на законосъобразността и пропорционалността на мерките, както и риска за живота и здравето на уязвими групи, включително непълнолетни и малолетни деца. Ясно е, че хората ще бъдат изведени от места за настаняване с помощта на служителите на МВР. Къде и по какъв начин? Предложение: разработване на ясен, хуманен и поетапен механизъм за извеждане, с използване на буферни зони (например Елхово) или алтернативни социални услуги и центрове за временно настаняване.	Не се приема	Програмата предвижда настаняване на лицата от рискови групи за целия период на временната закрила, т. е. лица от рискови групи няма да бъдат извеждани.

	От така изписани разпоредби следва, че към тази група спадат само деца, придружени от родител. Считаме за необходимо да се предвиди по-висока степен на гарантиране на безопасността на децата, като към уязвимите групи следва да бъдат включени не само деца, придружавани от единия родител, но и такива, придружавани от други членове на домакинството – в това число близки роднини по права или съребрена линия, настойници по обичайното право, близки приятели или други пълнолетни лица, които полагат реални грижи за детето. Необходимо е да се отчете, че голяма част от децата, намиращи се на територията на Република България, са оставени със съответно пълномощно или друг писмен документ за грижа от страна на родителите, които поради обективни причини не могат да напуснат територията на Украйна. В много случаи е невъзможно издаването на нотариално заверени пълномощни поради липса на нотариуси, намиране на родителите в зони с активни бойни действия или в окупирани територии. В тази връзка настояваме тези придружители също да бъдат признати за законни грижещи се лица, както и да им се предостави възможност за участие в съответните хуманитарни и социални програми заедно с децата. Предлагаме да се въведе облекчена административна процедура за узаконяване на грижата чрез Дирекция "Социално подпомагане" – отдел "Закрила на детето", с цел защита на интересите на децата и избягване на практиката те да бъдат водени като непридружени малолетни,	Приема се	В т. 5.1 букви „а“ и „б“ е посочено „придружавано от един родител или друго пълнолетно лице, полагащо грижи за детето по пълномощие“.

	когато в действителност са под грижата на близки хора. Също така, към уязвимите групи следва да бъдат изрично включени и многодетните семейства, които по своята същност се намират в по-висок социален и икономически риск и имат нужда от целенасочена подкрепа. Допълнително настояваме за възможност на семействата с деца да останат в настаняване по Програмата, дори когато само един от родителите или настойникът попадат в уязвимите групи. Предлагаме да бъде предвидена възможност за заплащане на разходите за наем от другия родител или пълнолетен член на семейството, в случаите когато те не отговарят на критериите за уязвимост.		
	Съгласно действащото законодателство в Република България, детето се счита за малолетно до навършване на 14-годишна възраст, а правото на средно образование се упражнява до навършване на 19-годишна възраст. В тази връзка, не е ясно каква е законодателната логика и обосновка за въведеното деление на деца до 12 години и обучаващи се до 16 години, посочено в т. 5.1, букви „а“ и „б“. Настояваме за съобразяване с националната правна рамка и корекция на възрастовите категории, така че в т. 5.1, буква а – възрастовата граница да бъде променена от „до 12 години“ на „до 14 години“; в т. 5.1, буква б – възрастовата граница да бъде променена от „до 16 години“ на „до 19 години“. Съществува също така неяснота относно правния статус и закрилата на деца между 12 и 16 години, които в момента са обхванати от българската	Не се приема	При определянето на рисковите групи е съобразена разпоредбата на чл. 8, ал. 8 от Закона за закрила на детето, който гласи, че „родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, са длъжни да не оставят без надзор и грижа децата до 12-годишна възраст“, както и чл. 8, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование, съгласно който „училищното образование е задължително до навършване на 16-годишна възраст и

	образователна система и активно участват в процеса на интеграция. Включването им в училище следва да бъде разглеждано като доказателство за стремеж към интеграция и социална включеност, а не като основание за прекратяване на тяхното право на настаняване.		започва от учебната година, която е с начало в годината на навършване на 7-годишна възраст на детето.
	С цел облекчаване на административната тежест върху българската система за медицинска експертиза (ТЕЛК), предлагаме за лица с увреждания, които разполагат с валидни удостоверения, издадени в Украйна за I и II група инвалидност, които на практика отговарят на формулировката „над 50% трайно намалена работоспособност“ по смисъла на българското законодателство, да се приема официално преведен и легализиран документ, удостоверяващ инвалидност от украинските органи, вместо задължително преминаване през процедура пред ТЕЛК.	Не се приема	Не е правено сравнение на двете системи за медицинска експертиза, поради което не може да се приеме, че е налице еквивалентност.
	В текста не е ясно уредено какъв е статусът на съпруг/съпруга, които не са навършили 60-годишна възраст или не могат да се пенсионират поради форсмажорни обстоятелства, като липса на достъп до институции в зони на военни действия. Предложение - Да се отмени изискването за достигане на определена възраст или наличие на фактическо пенсиониране за съпруга/съпругата на уязвимо лице. Да се отчита обективната невъзможност за получаване на пенсионен статус поради война, административни пречки или териториална недостъпност.	Не се приема	Съпруг/съпруга, които не са навършили 60-годишна възраст не се приемат за възрастни и могат да работят, затова не са лица от рискова група.

	Предлагаме да бъде разширен кръгът от правомощия на неправителствените организации, работещи с бежанци, в качеството им на оперативен посредник между държавните органи, органите по реда на ЗМСМА и бежанската общност.	Приема се по принцип	
	Предлагаме прецизиране на изискванията за документи за самоличност в съответствие с реалните възможности на бежанските групи и международните хуманитарни стандарти. В настоящия вид формулярът не допуска частична липса на документи, което е непрактично и противоречи на реалната ситуация на хора, бягащи от война.	Не се приема	Регистрационната карта за временна закрила се изисква с оглед установяване на правото на хуманитарна подкрепа по програмата. Идентификационен документ за самоличност се изисква с оглед установяване гражданството на лицето.
	Изразяваме загриженост, че някои от предложените мерки водят до разделяне на семейства, особено чрез категоризации като „сам родител“ и „съпруг/съпруга под условие“. Предложените коментари и редакции целят да подобрят практическата приложимост и хуманността на мерките за интеграция на уязвими групи, особено в контекста на продължаващата хуманитарна криза и форсмажорните обстоятелства, в които се намират много от засегнатите лица.	Не се приема	Програмата въвежда категории „рискови групи“, а не определение за членове на семейството, които имат право на хуманитарна подкрепа и настаняване за целия срок на временната закрила. Семействата с двама родители са изключени от възможността да получат подкрепа в обхвата на Програмата за целия срок на временната закрила, а получават такава само за първоначалния срок от 60 дни, тъй като не попадат в рискова група. Това не означава, че Програмата ограничава по някакъв начин целостта на

			семейството, а единствено че семействата с деца с двама родители на територията на Република България не се разглеждат като лица от рискова група.
УНИЦЕФ България	УНИЦЕФ България високо оценява непоколебимия ангажимент на правителството на Република България за предоставяне на хуманитарна подкрепа през последните три години на украински деца и семейства, които са намерили убежище в България. Приветстваме също така усилията на Министерски съвет и всички ключови министерства и агенции за разработване на предложената програма за хуманитарна подкрепа и интеграция на разселените лица от Украйна с временна закрила, която надгражда вече съществуващата хуманитарна подкрепа с целенасочени мерки за интеграция, насърчаващи приобщаването и адаптирането на разселените лица от Украйна.	Приема се	
	Понастоящем програмата предвижда като рискова група бременни жени само след третия месец от бременността. УНИЦЕФ България препоръчва всички бременни жени, от потвърждаването на бременността през първия триместър (0–12 седмици), да бъдат включени като рискова група, която има право на пълна хуманитарна и интеграционна подкрепа	Не се приема	Програмата определя рисковите групи, като е отчетено, че самата бременност се установява от медицинско лице, както и обстоятелството, че бременността се разглежда като трайно състояние.
	Освен това бихме искали да предложим включването на следните рискови групи: - непридружените и разделени деца, както и упълномощено пълнолетно лице, полагащо грижа за	Приема се	В т. 5.1 букви „а“ и „б“ е посочено „придружавано от един родител или друго пълнолетно лице, полагащо

	непридружено или разделено от семейството си дете, спазвайки международните стандарти за закрила на детето, Конвенцията за правата на детето (CRC), както и националното законодателство, а именно Закона за закрила на детето, Закона за убежището и бежанците и Закона за чужденците в Република България и - многодетни семейства, включително и домакинства с един родител, с 3 или повече деца, предвид данните от международни и национални изследвания, които показват, че децата в многодетни семейства са изложени на по-висок риск от бедност и социално изключване.		грижи за детето по пълномощие“. Многодетните семейства са обхванати в хипотезата на 5. 2. буква „б“ - непълнолетно дете с родител, който придружава дете от рискова група по 5.1. букви „а“ и „б“.
	Въпреки че програмата предвижда достъп до образование, бихме искали да предложим по-силен фокус върху подготвителна подкрепа за изучаване на български език, психо-социална подкрепа в училищата и подкрепа чрез образователни медиатори за украински деца, за да се улесни по-плавният им преход към българската образователна система.	Приема се по принцип	За периода на Програмата в интеграционните мерки са включени възможностите за обучение по български език.
	За ефективното изпълнение на Програмата в съответствие с нуждите на разселените деца и семейства и отчитането на регионалните и местни специфики, УНИЦЕФ предлага изпълнението на Програмата да бъде подпомогнато чрез планиране и разработване на целенасочени интервенции на регионално и местно ниво.	Приема се по принцип	В Актуализирания план за действие при временна закрила в Република България, приет на основание чл. 80, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците са предвидени отговорности на органите на местното самоуправление.